

ÓTELEK

Ótelek a temesi Bánságban található. Az 1700-as évek végén szegedi dohánykertészek alapították. 1856-ban önálló községgé vált. Jelenleg Újvár községhez tartozik, további hat faluval együtt. Ótelek lakosainak száma 823 fő, szinte valamennyien magyarok, állattartással, gabona és zöldségtermeléssel foglalkoznak. Ótelek Magyarszentmárton leányegyháza, ahol 1892-ben a parasztság az úri közigazgatás ellen föllázadt. Kálmány Lajos, a nép pártját fogó káplán, néprajzkutató, aki a parasztokhoz húzó természete miatt gyakran ütközött feletteseivel, ekkor került szembe a hatóságokkal, amiért lázítás vádjával a bíróságon felelt.

A középkorban Feltelek, ill. Teleki néven virágzott, a török hódoltság idején elenyészett. A mai falu Magyarszentmárton előtt a kincstári pusztán szegedi dohánykertészekből 1793 táján települt. 1856-ban vált önálló községgé. 1880-ban – a szintén szegedi kirajzású – Magyarszentmihályról számos szegedi eredetű család költözik át ide. A falu máig „ö”-ző tájszólásban beszél. Bálint Sándor, a „legszőgedibb szögedi” 1970-ben írja: „Ótelek népelete Magyarszentmártonnal egyetemben tüzetes vizsgálatot érdemelne.” Ez azóta sem történt meg. A szögedi múltat idéző tárgyi emlékeket pedig most mossza el a közöny, most sodorja el a víz... írta dr. Szabó László a Szögedi Védegyelet elnöke a 2005. évi árvíz idején.

2005 áprilisában Újvár község lakosai úgy döntöttek, hogy Ótelek és Jánosföldre önállósuljon és Ótelek központtal új közigazgatási egységet alkosson, így körülbelül negyven év után visszanyerné községi rangját. Alig két hét múlva azonban bekövetkezett a szörnyűséges emlékü árvíz, ami romba döntötte a két települést és évekkel vetette vissza a fejlődésben, sőt a bánsági községet alkotó másik négy helység sorsára, közéletére is rányomta a bélyegét.

2005 április közepén a Temes folyó vízgyűjtő területén négy napon keresztül szakadt az eső, ennek következtében a folyó megáradt és Rudna település közelében a gát a víznyomást nem bírva átszakadt elárasztva a Béga és Temes közötti területet. Az áradás-

nak vált áldozatává Újvár községhez tartozó hat település, köztük Ótelek. A hat település közül az árvíz leginkább a magyarok lakta Magyarszentmártont, illetve Ótelek falvakat sújtotta.

Ótelek faluban szinte valamennyi ház vályogból készült, ezért egy nap alatt a település lakóházainak 90%-a, 230 ház teljesen vagy részben összeomlott. Ótelek lakóinak egy napjuk volt arra, hogy családjukat, állatállományukat, legszükségesebb értéktárgyaikat otthonaikból kimenekítsék. A falu összes lakója nyugodtan állíthatjuk, földönfutóvá vált.

Ótelek 2005. április 24-én

A felhívás készültkor 2005. május 4-én a víz által elárasztott 50 km²-es területen a helyzet egyre rosszabbodik. A vízszint nappal emelkedik, éjjel apad, tényleges javulás napokig nem következett be, a még álló épületek egyre-másra omlottak össze. A romániai hatóságok a Temes folyón keletkezett két hatalmas – 125 és 75 méteres – gátszakadást nem voltak képesek eltorlaszolni.

Fent – a végeláthatatlan víz, *lent* – Széll György volt háza...

A falu lakosságát emberáldozat nélkül sikerült biztonságos helyre menekíteni, Újvár község előjáróinak irányításával, azonban az emberek elhelyezése nem volt megoldott, mert sátrakban, ismerősknél, illetve ismeretleneknél kerültek befogadásra.

Az árvíz sújtotta vidéken, és így Óteleken is a lakóházak és a hozzájuk tartozó melléképületek megsemmisültek a benne lévő vagyontárgyakkal együtt. Elpusztult az állatállomány jelentős része, odaveszett az épületekben tárolt tavalyi évben megtermelt gabona.

Az 50 km²-es vízzel borított, túlnyomó részben szántóföldből álló területen abban az évben mezőgazdasági művelést folytatni nem lehetett, az emberek megélhetése ezért nem volt biztosított.

Ennyi maradt Magda István házából

A katasztrofális körülményekre való tekintettel a károsultaknak minden elképzelhető emberi támogatásra szükségük volt, hiszen szinte mindenki egy szál ruhában hagyta el otthonát.

A polgármester szerint, a rövidesen bekövetkező hőmérséklet-emelkedés miatt járványveszély alakult ki, ugyanis a települések csa-

tornával nem rendelkeztek, a víz elöntötte a temetőket, a házaknál található trágya tárolókat, illetve latrinákat. Nem sikerült az elhullott állatok tetemeit teljes mértékben összegyűjteni. A helyszínen jelenleg még ivóvíz sincs, az emberek palackozott vizet kapnak segítségképpen.

(...) Megpróbáljuk elérni mindazokat a felelősen gondolkodó embereket, akiknek módjuk, szavuk és lehetőségük van arra, hogy segítséget nyújtsanak a bajba jutottaknak, állapította meg 2006. január 13-án a *Nyugati Jelen* újságban közölt Ótelek még vár a községi rangra cikkében Pataki Lehel Zsolt.¹

Ótelek az 1968-ban tőle elvett községi rangot 2008-ban kapta vissza, megismételt népszavazás eredményeképpen.

¹ <http://www.emke.tolna.net/banat/arviz.htm>